

Kázání: Pravda, která osvobozuje

Jan 8: 31–36: „Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili: ‚Zůstanete-li v mém slovu, jste pravdivě mými učedníky. Hledejte pravdu a pravda vás osvobodí.‘ Odpověděli mu: ‚Jsme potomci Abrahamovi a nikdy jsme nikomu neotročili. Jak můžeš říkat: stanete se svobodnými?‘ Ježíš jim odpověděl: ‚Amen, amen, pravím vám, že každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu. Otrok nezůstává v domě navždy; navždy zůstává syn. Když vás Syn vysvobodí, budete skutečně svobodni.‘“

Tento týden je jedinečný pro oba naše národy – český i slovenský. Je týdnem přemítání nad hodnotou a významem svobody. Té svobody, kterou v 68. zastavily tanky vojsk Varšavské smlouvy. A té samé svobody, za kterou slovenští mladíci v partyzánském boji v horách středního Slovenska platili svými životy v Slovenském národním povstání. Obyčejná svoboda, na kterou jsme si tak zvykli, že když se ráno vzbudíme, myslíme na práci, úkoly, starosti, výlety, jak mineme výplatu, ale ... uvažovat hned zrána o svobodě? Nějak nám ta svoboda zevšedněla jako cosi samozřejmého. Proto chci na konci tohoto týdne dnes, tady v chrámu, mluvit právě o svobodě.

Navíc, v tomto týdnu, 20. srpna si připomínáme i položení základního kamene našeho chrámu, jehož stavba začala roku 1882. Možná víte, co naši praotcové a pramatky zvolili jako motto tohoto chrámu, když dokončili stavbu. Já se na to motto dívám každou neděli, když od pohledu do vašich lavic pozvednu oči na kůr. Právě tam v oblouku nebesky modré barvy je na průčelí našeho chrámu věta, kterou nám naši předkové i v tomto týdnu svobody kladou na srdce: „Hledejte pravdu, a pravda vás vysvobodí.“ Napsané krásnými zlatými písmeny jako odkaz a poklad předků do každé doby.

Odkaz našich předků o svobodě máme tak napsaný dokonce nad svými hlavami, kdykoli překračujeme tento práh.

Je to pěkně napsané, ale jak dneska může vysvobodit pravda? Dnes, v postmoderním světě, ve kterém již neexistuje jedna pravda, ale pravdy. V našem světě má každý plnou svobodu považovat za pravdu to, co se mu líbí a co sám uzná za vhodné. Svoji pravdu mají Rusové i Ukrajinci, Američané i Íránci, konzervativci i liberálové, dezinformátoři i vědci. Dnes ta Pilátova otázka: „Co je vlastně pravda?“ ještě více pálí do duše než tehdy.

Žijeme v době informační potopy, kde se pravda stala pouhým názorem a nejsilnějším argumentem je ten, kdo nejvíc křičí. Člověk z toho bývá unavený a zmatený.

A že nás pravda vysvobodí? A že takovouto pravdu máme hledat? Ok, jenže kterou ze všech těch pravd? Svobodu jsme si v Československu přece museli vybojovat za cenu životů, postavit se za ni v Pražském jaru, vystrínkat ji klíči na náměstích. Každý historik vám potvrdí, že dějiny mění politická síla, strategická rozhodnutí a hrdinství jednotlivců. To odvaha nám přinesla svobodu, nikoli pravda. Bez odvahy by přece žádná svoboda dnes nebyla.

A přesto to Ježíš řekl a myslel to smrtelně vážně: Pravda vás vysvobodí.

Pravda? – hned nám napadne to, co Pilátovi při výslechu Ježíše. „Co je pravda?“. Když Pilát tuto otázku Ježíšovi položil, chtěl jako pravdu nějaký seznam definic a tvrzení, které nepůjde

vyvrátit – tudíž nezpochybnitelnou pravdu; a jako stoicky učený Říman s úšklebkem ironicky mezi řádky tvrdí: „Nezpochybnitelná pravda, Ježíši? Lze vůbec takovou pravdu objevit a učit?“ Jenže evangelia neznají pravdu jako seznam pouček a tvrzení. V Bibli pravda nikdy není závorka vyplněná seznamem nezpochybnitelných tvrzení.

V evangeliu, kde tato věta stojí napsaná řecky, není pro pravdu užít výraz *orthotés* (to, co je formálně správné, přesné a ověřitelné, tedy pravda obsáhla v seznamu správných definic). Ježíš se dle Janova evangelia nenechá Pilátem vtáhnout do odvěké debaty mudrců o nezpochybnitelně definované pravdě a nabízí Pilátovi cosi jiného než správnou, přesnou a definicí ověřitelnou pravdu *orthotés*. Dle textu evangelia Janova Ježíš od začátku do konce své služby pro pravdu používá jedno jediné jiné slovo: *aletheia* (to, co je neskryté, to, co je odhalené). Slovo pravda v Bibli tedy není o nauce, definici, nezpochybnitelné správnosti, ani o vědění, o poznání faktů dogmatiky a víry. *Aletheia* nevyjadřuje statické poznání, které člověk musí nastudovat a obsáhnout. *Aletheia* není ani nehezka pravda o nás, kterou o mě a o tobě musí objevit a zpoznat inspektor Bůh. Tohle biblická novozákonní „pravda“ není. *Aletheia* vyjadřuje čin odhrnutí závěsu v naprosto tmavé místnosti, kde se člověk ukrývá a smí si zde hrát na cokoliv se svými maskami, které nosí. Tma mu dává možnost vybrat si jakoukoliv masku a zakrýt jakoukoliv skvrnu.

Když Bůh odhrne závěs a do této místnosti vstoupí světlo, jsou v jeho záři ihned patrné všechny naše masky, které před lidmi ale i před Ním nosíme, i skvrny, které jsme tak pečlivě ukrývali před lidmi, i před Ním ukrývali.

V záři toho světla se však i nám odhalí On, Bůh, který nás přes tohle všechno obejmě, vypere každou skvrnu ve své milosti a obejmě láskou. Vždyť já a ty, i bez masek a s tisícem nezakrytých skvrn na duši, jsme pro něj pořád to nejcennější, co na tomto světě má.

To je Ježíšova pravda. *Aletheia* – pravda, kterou Bůh odhrnuje závěs pro moji a tvoji duši. Pravda, která všechno odhalí, a přesto neodsoudí. Pravda, ve které smíš odhodit všechny masky, které po tobě žádá společnost a které si vytváříš pro druhé, a přesto budeš milován a přijat. Tato pravda, která odhrnuje závěs a dává svobodu odhodit každou masku, má sama tvář – Kristus je tou pravdou. *Aletheia* která odkrývá, a přesto nesoudí, ale vysvobozuje, je o pár řádků později samotným Ježíšem zaměněna za slovo Syn. „Když vás Syn vysvobodí, budete doopravdy svobodní“, praví Židům svými vlastními ústy Ježíš. Přece na Kristu samotném nejlépe poznáme, kým doopravdy bez všech masek jsme. Na Kristu samotném však poznáme i lásku Boha, který všechno o nás ví, pozná každou naši masku, a přesto nás bez masek miluje nejvíce ze všeho navzdory tomu, jací jsme. Kristus – Syn je *alétheia* – pravda, která odhrnuje závěs a odhaluje všechno o nás Bohu, ale i všechno o Bohu nám.

Takováto odhalující pravda, která nesoudí, ale přináší úžasnou svobodu bez obav z odmítnutí odhodit masky, očekávané role, výkony, kvóty, strach z odmítnutí a názoru druhých, má tvář milosrdného Krista. Aspoň před jedinou bytostí ve vesmíru se člověk nemusí nikdy a za žádných

okolností vůbec na nic hrát, nepotřebuje žádnou masku, výkon, kvóty ani nezvadní plnění rolí, aby obstál.

A přesto... Přestože před tou jedinou Bytostí ve vesmíru nic hrát nemusíme, krátce poté, co opustíme brány kostela, to pravděpodobně uděláme znovu. Protože denně stojíme na vratké půdě lidských názorů, očekávání a politických pravdiček, neustále různé masky. Masku úspěšného pracovníka, masku dokonalého rodiče, masku bezchybného křesťana. Nosíme ty masky z obav a strachu z toho, co by o nás ti druzí řekli, kdyby uviděli naši skutečnou tvář, naši skutečnou únavu a naše skrývaná selhání. Ač jsme všichni demokratičtí občané svobodné krásné české země, žijeme v mnoha ohledech často jako otroci cizích očekávání, cizích názorů a vlastních obav z toho, co tito druzí o nás řeknou. Dělávám to já a děláváš to ty. Oba to dobře víme.

Svět tak vždycky fungoval a je to plně lidské. Přesto je tu Jeden, před kým smíš složit všechny masky, být plně sám sebou. Smíš být před ním plně sám sebou se svými skvrnami, jizvami, trhlinami, a navzdory tomu tě vezme do náruče a pošeptá ti sladká slova: „Mně to nevádí. Přede mnou jsi odkryt ty, avšak před tebou jsem odkryt i já. A před mojí láskou se nemusíš nikdy bát o odmítnutí, soudu a pomluv tak, jako před lidmi. Nabízím ti svobodu být samým sebou bez masky, výkonů, nutnosti plnit očekávání, a hlavně, beze strachu. Vždyť jsi to nejcennější, co na tomto světě mám. Jenom nech mého Syna – tu Pravdu s láskyplnou tváří odhrnout závěs tvé duše, a přijmi mé pozvání do radostné svobody pro tvoji duši, mysl i srdce“

Takto s Boží pravdou nad svými hlavami nalézali svobodu v tomto Božím domě naši předkové. Takto Boží odhalující pravda napsaná v nebeské modři tam nad našimi hlavami zve i nás do radostné svobody, ve které hlavními postavami nejsou partyzáni ani bojovníci za svobodu na barikádách, ale Bůh. Bůh, kterému stačí odhrnout závěs mé a tvé duše, a člověk, který najednou před Ním nepotřebuje masky, splnění kvót, rolí a očekávání druhých, které ho mnohdy svazují, je najednou z lásky a milosti tou nejsvobodnější bytostí v celém vesmíru.